

„ODPRAWA POSŁÓW PRUSKICH”

WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W ramach zadania „Odprawa Posłów Pruskich” zorganizowano szereg działań edukacyjnych oraz warsztatów historyczno-artystycznych skierowanych do młodzieży szkolnej. Ich celem było przybliżenie uczestnikom wydarzeń związanych z okresem Złotego Wieku w Polsce, a szczególnie z historycznym momentem Hołdu Pruskiego oraz jego interpretacją artystyczną w dziele Jana Matejki.

CYKL WARSZTATÓW (4 SPOTKANIA)

Zrealizowano cztery tematyczne warsztaty dla młodzieży szkolnej, które łączyły formy artystyczne z treściami historycznymi i edukacyjnymi:

- **„Śladami Matejki” – warsztaty malarskie:** Uczestnicy poznali postać Jana Matejki oraz jego sposób obrazowania historii Polski. W części praktycznej dzieci i młodzież tworzyły własne prace inspirowane dziełem „Hołd Pruski”, ucząc się przy tym podstaw kompozycji, perspektywy i narracji malarskiej.

- **Warsztaty kuglarско-teatralne ze Stańczykiem:** Poprzez animacje teatralne i elementy kuglarstwa, młodzież miała okazję zapoznać się z postacią błazna Stańczyka – symbolu mądrości i refleksji nad losem ojczyzny. Warsztat integrował wiedzę historyczną z aktywnością ruchową i ekspresją artystyczną.

- **Nauka tańca chodzonego:** Zajęcia taneczne przybliżyły uczestnikom dawne formy tańca dworskiego, m.in. chodzonego – jednego z najbardziej charakterystycznych tańców polskich z epoki renesansu. Warsztaty pozwoliły na bezpośrednie doświadczenie kultury epoki.

- **Warsztaty kaletnicze:** Uczestnicy poznali rzemiosło kaletnicze – jedną z ważnych dziedzin rzemiosła artystycznego w okresie Złotego Wieku. Młodzież wykonała własne drobne wyroby skórzane, ucząc się pracy z materiałem i technik zdobniczych.

POKÓJ ZAGADEK (ESCAPE ROOM)

Zorganizowano interaktywny pokój zagadek o tematyce historycznej, inspirowany wydarzeniami związanymi z Hołdem Pruskim oraz postaciami z obrazu Matejki. Uczestnicy, rozwiązując zagadki logiczne i historyczne, musieli „odtworzyć” przebieg wydarzeń, ucząc się przy tym pracy zespołowej, analitycznego myślenia i pogłębiając wiedzę historyczną w praktyczny sposób.

ODPRAWA POSŁÓW PRUSKICH - AKTYWNOŚCI DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

GRA PARAGRAFOWA „DYLEMATY HOHENZOLLERNA”

Przygotowano i przeprowadzono grę paragrafową w formie narracyjnej opowieści, w której uczestnik wcielił się w postać Albrechta Hohenzollerna i musiał podejmować decyzje prowadzące do różnych zakończeń historii. Gra pozwoliła uczestnikom wczuć się w kontekst polityczny i społeczny epoki, rozwijając przy tym umiejętność krytycznego myślenia i refleksji nad konsekwencjami podejmowanych decyzji.

DZIAŁANIA I AKTYWNOŚCI W PROGRAMIE WOLONTARIACKIM DLA MŁODZIEŻY

- Szycie strojów historycznych
- Warsztaty szermierki
- Warsztaty budowania strategii promocji
- Gry historyczne
- Nagrania filmów promocyjnych
- Warsztaty improwizacji teatralnej
- Przygotowania do pikniku
- Wsparcie animatorów podczas pikniku „Obóz Poselski”
- Udział w spektaklu improwizowanym „Hotd Pruski”

WSPÓŁPRACA

Program wolontariatu dla młodzieży realizowany był we współpracy z:

- Wydziałem Promocji i Komunikacji Dzielnicy Wawer m.st. Warszawy
- Fundacją „Muzeum z Klasą”
- Stowarzyszeniem „Semper Fidelis Res Publica”
- Szkotą Tańca “La Salsa”

Warsztaty i spotkania poprowadzili dla nas:
Leszek Tarwacki, Bartosz Mróz, Alicja Rotfeld,
Łukasz Wójcik, Mikołaj Janik, Anna Bartosik i
Milena Bajer, Zuzanna Brzostek, Zofia Wileńska

WARSZTATY I AKTYWNOŚCI DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ - EFEKTY I ODDZIAŁYWANIE

Warsztaty oraz działania towarzyszące w sposób atrakcyjny i angażujący przybliżyły młodzieży szkolnej ważne zagadnienia historyczne, kulturowe i społeczne związane z epoką Złotego Wieku. Szczególną wartością projektu było połączenie treści edukacyjnych z elementami twórczej ekspresji i pracy zespołowej. W sumie w wydarzeniach wzięło udział 67 uczestników – głównie uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy aktywnie uczestniczyli w proponowanych działaniach.

„OBÓZ POSELSKI” – KULMINACJA PROJEKTU „ODPRAWA POSŁÓW PRUSKICH”

„Obóz Poselski” był wydarzeniem finałowym i zarazem kulminacyjnym całego projektu „Odprowa Posłów Pruskich”, zorganizowanego z okazji obchodów 500-lecia Hołdu Pruskiego. To właśnie do tego momentu intensywnie przygotowywali się wolontariusze, animatorzy i organizatorzy przez całe wakacje – uczestnicząc w warsztatach, próbach i działaniach organizacyjnych.

CEL „OBOZU POSELSKIEGO”

- uczczenie 500-lecia Hołdu Pruskiego w sposób atrakcyjny, dostępny i angażujący dla szerokiej publiczności,
- przybliżenie historii, kultury i obyczajów epoki Złotego Wieku w Polsce,
- integracja mieszkańców, rodzin oraz lokalnej społeczności wokół wspólnego świętowania i zabawy opartej na wartościach edukacyjnych i historycznych.

Wydarzenie miało charakter otwartego pikniku rodzinnego, skierowanego do wszystkich mieszkańców – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Udział był bezpłatny i nie wymagał wcześniejszej rejestracji.

PROGRAM WYDARZENIA

W ramach „Obozu Poselskiego” uczestnicy mogli wziąć udział w różnorodnych atrakcjach i animacjach osadzonych w realiach XVI wieku.

GRA TERENOWA

Uczestnicy, podzieleni na drużyny, wyruszyli na grę terenową, odwiedzając tematyczne punkty zlokalizowane na terenie pikniku. Każdy punkt oferował zadania nawiązujące do różnych aspektów życia w epoce renesansu – historii, kultury, sztuki i życia codziennego. Gra rozwijała współpracę, wiedzę historyczną, dostarczając uczestnikom dużo radości.

Elementem gry było samodzielne tworzenie nagród – przypinek i magnesów inspirowanych historią.

PUNKT Z HISTORYCZNYMI GRAMI I ZABAWAMI

Uczestnicy mogli spróbować swoich sił w dawnych grach zręcznościowych i ruchowych.

HISTORYCZNA FOTOBUDKA

Specjalnie przygotowane stoisko z kostiumami i rekwizytami z epoki pozwalało uczestnikom przenieść się w czasie i zrobić pamiątkowe zdjęcia w stylizacjach historycznych.

POKAZ TAŃCÓW HISTORYCZNYCH

Grupa rekonstrukcyjna zaprezentowała tańce dworskie z okresu renesansu, opowiadając przy tym o etykiecie, ubiorze i obyczajach tanecznych tamtych czasów.

SPEKTAKL IMPROWIZOWANY „HOŁD PRUSKI”

W niezwykle humorystyczny i kreatywny sposób artyści przedstawili alternatywną wizję wydarzeń związanych z Hołdem Pruskim. Spektakl oparty był na formule teatru improwizowanego, co angażowało publiczność i włączało ją w przebieg akcji.

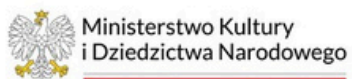
WSPÓLNE ODTAŃCZENIE TAŃCA CHODZONEGO

Na zakończenie pikniku odbyła się wspólna zabawa taneczna. Mieszkańcy i uczestnicy wydarzenia zostali zaproszeni do nauki i wspólnego odtąnczenia chodzonego – jednego z najbardziej charakterystycznych tańców polskich z epoki Złotego Wieku.

EFEKTY WYDARZENIA

„Obóz Poselski” okazał się pełnym sukcesem frekwencyjnym i organizacyjnym. Wydarzenie zgromadziło liczne grono uczestników – zarówno dzieci, młodzież, jak i dorosłych – którzy z entuzjazmem angażowali się w proponowane aktywności. Dzięki połączeniu elementów edukacyjnych, teatralnych i rozrywkowych udało się zbudować atmosferę wspólnotowego świętowania i twórczego poznawania historii. Wolontariusze, którzy aktywnie uczestniczyli w przygotowaniach, zdobyli cenne doświadczenie w organizacji wydarzeń kulturalnych, pracy zespołowej oraz animacji czasu wolnego, co stanowiło dla nich ważny element rozwoju osobistego i społecznego.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Muzeum
Historii
Polski

PATRIOTYZM JUTRA
WIELKIE ROCZNICE

szkoła tańca
La Salsa

Sarabanda
TEATR TANCA
HISTORYCZNEGO

Wawron

instytucja kultury
miasta stołecznego
Warszawy

WAWERSKIE
CENTRUM KULTURY

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

Materiał dostępny na licencji: CC BY

OŚ CZASU

1226

SPROWADZENIE KRZYŻAKÓW

Konrad Mazowiecki zaprosił Krzyżaków do walki z pogańskimi Prusami.

Początek ich samodzielnej ekspansji i wielowiekowych konfliktów z Polską.

1275

UPADEK RDZENNYCH PRUSÓW

Krzyżacy podbili i zniszczyli niezależne plemiona pruskie.

Utrata naturalnej strefy buforowej, wzrost niemieckiego wpływu w regionie.

1308

ZAJĘCIE GDAŃSKA

Krzyżacy przejęli miasto i dokonali rzezi ludności.

Utrata Pomorza Gdańskiego, kluczowy punkt sporny z zakonem.

1410

BITWA POD GRUNWALDEM I OBLĘŻENIE MALBORKA

Zwycięstwo Polski i Litwy nad Krzyżakami; nieudane oblężenie Malborka.

Oslabienie Zakonu, ale brak całkowitego rozbicia jego państwa.

1466

II POKÓJ TORUŃSKI

Polska odzyskała Pomorze Gdańskie, ziemię chełmińską i Warmię.

Prusy Zakonne stały się lennem Polski, koniec etapu otwartej wojny.

1525

HOLD PRUSKI

Albrecht Hohenzollern złożył hold lenny królowi Polski, sekularyzując państwo zakonne.

Symbol polskiej przewagi, początek wzmocnienia Hohenzollernów.

1945

LIKWIDACJA PRUS

Podział Prus Wschodnich między Polskę i ZSRR.

Ostateczny koniec pruskiej państwowości oznaczający definitywne zakończenie wielowiekowego problemu prusko-polskiego.

1939

KAMPANIA WRZEŚNIOWA

Niemcy napadły na Polskę, rozpoczynając II wojnę światową.

Prusy Wschodnie i Gdańsk były ważnym zapleczem agresji.

1772

I ROZBIÓR POLSKI

Prusy zajęły Pomorze Gdańskie (bez Gdańska), Warmię i inne ziemie północne.

Realizacja ekspansji kosztem Polski, otwarta wrogość relacji.

1657

UTRATA ZWIERZCHNICTWA NAD PRUSAMI

Traktaty welawsko-bydgoskie nadały Prusom pełną suwerenność.

Punkt zwrotny prowadzący do późniejszych rozbiorów Polski.

1618

UNIA PERSONALNA PRUS I BRANDENBURGII

Prusy przypadły elektorowi brandenburskiemu.

Wzrost potęgi Hohenzollernów, stopniowe osłabianie polskiego wpływu.

1526

INKORPORACJA MAZOWSZA

Włączenie Mazowsza do Korony po śmierci ostatniego księcia.

Wzmocnienie Polski w rywalizacji z Prusami.

HOŁD PRUSKI – PODRÓŻ ALBRECHTA HOHENZOLLERNA DO KRAKOWA

W 1525 roku Albrecht wyruszył z Królewca wraz z orszakiem posłów i dostojników pruskich, by złożyć uroczysty hołd królowi Polski. Trasa prowadziła przez Mazowsze. W źródłach pojawia się m.in. zamek w Czersku, gdzie zatrzymano się w drodze na południe. Ostatecznym celem podróży był Kraków, stolica Królestwa Polskiego i miejsce obrad dworu. 10 kwietnia 1525 roku na rynku w Krakowie odbyła się wielka uroczystość. W obecności królowej Bony, dworzan, senatorów oraz tłumów mieszkańców miasta, Albrecht Hohenzollern uklęknął przed Zygmuntem Starym i złożył hołd lenny. Od tej chwili stał się księciem pruskim – wasalem króla Polski. Znaczenie wydarzenia Hołd pruski był jednym z najważniejszych momentów w XVI-wiecznej historii Polski: Polska umocniła swoją pozycję jako państwo dominujące nad Prusami Książęcymi. Zakon krzyżacki przestał istnieć w tej części Europy, a jego państwo stało się świeckim księstwem rządzone przez Hohenzollernów. Było to także wydarzenie symboliczne – odwieczny wróg Polski, Krzyżacy, uznał zwierzchnictwo polskiego króla.

Hołd Pruski – koniec wojen z Krzyżakami. Polska a Zakon Krzyżacki

Od końca XIII wieku Zakon Krzyżacki był jednym z najgroźniejszych przeciwników Polski i Litwy. Krzyżacy przybyli nad Bałtyk jako zakon rycerski, ale szybko stworzyli własne państwo. Toczyli liczne wojny z Polską, a najważniejsza z nich zakończyła się wielką bitwą pod Grunwaldem w 1410 roku. Choć Polacy i Litwini odnieśli wtedy zwycięstwo, państwo zakonne istniało nadal i wciąż stanowiło zagrożenie. Dylemat Albrechta Hohenzollerna Na początku XVI wieku wielkim mistrzem zakonu został Albrecht Hohenzollern. Wiedział on, że Krzyżacy są zbyt słabi, aby samodzielnie pokonać Polskę. Mimo to próbował szukać sojuszników w Europie. Gdy nie znalazł skutecznej pomocy, stanął przed trudnym wyborem: walczyć dalej i ryzykować upadek zakonu albo zawrzeć pokój z Polską. Zdecydował się na drugie rozwiązanie – sekularyzację (zeświecczenie) państwa zakonnego i złożenie hołdu lennego królowi polskiemu. Hołd w Krakowie W kwietniu 1525 roku Albrecht przybył do Krakowa z orszakiem pruskich dostojników. 10 kwietnia, na rynku krakowskim, odbyła się uroczystość. W obecności dworu królewskiego, senatorów, mieszczan i samego króla Zygmunta I Starego, Albrecht uklęknął przed monarchą i złożył przysięgę wierności. Od tej chwili przestał być wielkim mistrzem zakonu, a został księciem Prus – lennikiem Polski. To wydarzenie przeszło do historii jako Hołd Pruski. Znaczenie i skutki Krótko po wydarzeniu Polska osiągnęła sukces dyplomatyczny. Zakon krzyżacki przestał istnieć, a Prusy Książęce stały się zależne od Polski. Był to triumf Zygmunta Starego i dowód siły Królestwa Polskiego. W dłuższej perspektywie sytuacja wyglądała inaczej. Prusy Książęce stopniowo wzmacniały się, a ród Hohenzollernów – do którego należał Albrecht – z czasem zdobył także władzę w Brandenburgii. To połączenie stało się podstawą potęgi późniejszego państwa pruskiego, które w kolejnych wiekach było jednym z głównych przeciwników Polski.

ZŁOTY WIEK

Początek złotego wieku Królestwa Polskiego
(łac. Regnum Poloniae)

Złoty Wiek Królestwa Polskiego, przypadający na początek XVI wieku, to okres szczególnego rozkwitu politycznego, gospodarczego i kulturalnego Królestwa Polskiego. Był to czas, w którym Polska stała się jednym z największych i najsilniejszych państw środkowej Europy. Granica między średniowieczem a nowożytnością została wyraźnie zaznaczona – ustępujące średniowiecze robiło miejsce dla epoki renesansu, której wartości zaczęły przenikać do życia społecznego, polityki i sztuki.

Na tronie zasiadają kolejno Aleksander Jagiellończyk (1501-1506), następnie jego brat Zygmunt I Stary (1506 – 1548).

SUKCESY
POLITYCZNE

- **Utrzymanie unii z Litwą**
– mimo kryzysów po śmierci Jana Olbrachta i Aleksandra Jagiellończyka udało się zachować wspólne rządy Polski i Litwy pod jednym monarchą (personalna unia jagiellońska).
- **Wzmocnienie pozycji Polski w Europie Środkowej**
– Zygmunt I Stary utrzymywał dobre stosunki z Habsburgami (m.in. małżeństwo z Boną Sforzą) oraz Węgrami, co stabilizowało sytuację międzynarodową.
- **Sprawne zarządzanie lennami**
– utrzymanie zwierzchnictwa nad Mołdawią, Mazowszem (jeszcze formalnie księstwem) i lennami śląskimi.

SUKCESY
MILITARNE

- **Obrona przed Moskwą**
– zwycięstwo pod Orszą (1514), gdzie hetman Konstanty Ostrogski rozgromił wojska moskiewskie, co powstrzymało ekspansję Moskwy na ziemie litewskie i podniosło prestiż państwa.
- **Stabilizacja granicy północnej**
– wojna polsko-krzyżacka 1519–1521 zakończyła się rozejmem korzystnym dla Polski i przygotowała grunt pod hołd pruski.
- **Zabezpieczenie południa**
– system sojuszy i lenn z Mołdawią i Węgrami utrudniał Turcji bezpośredni atak na Polskę.

SUKCESY
KULTURALNE

- **Rozkwit renesansu w Polsce**
– dzięki małżeństwu Zygmunta I Starego z Boną Sforzą z Włoch napłynęli architekci, artyści i uczeni. Władcy wspierali twórców a ich mecenat sprawił że rozkwitła kultura. Zamek na Wawelu został przebudowany w stylu renesansowym
- **Rozwój drukarstwa i piśmiennictwa**
– intensywny rozkwit krakowskich oficyn wydawniczych, wydawanie książek w języku polskim i łacińskim
– działalność Jana z Ludziska, Biernata z Lublina i Mikołaja Reja

SUKCESY
EKONOMICZNE

- **Rozwój handlu zbożowego**
– Wisła była główną arterią spławu do Gdańska, który stał się jednym z najbogatszych portów Bałtyku.
- **Stabilizacja finansów królewskich**
– dzięki lepszemu zarządzaniu dobrami królewskimi i ograniczeniu nadużyć.
- **Wzrost roli miast**
– szczególnie Gdańska, Krakowa, Poznania i Lwowa, które rozwijały handel międzynarodowy.

HOLD PRUSKI - TWARZE I ROLE

Zygmunt Stary
Król Polski
(1467 - 1548)

Król Zygmunt I Stary był jednym z najwybitniejszych władców z dynastii Jagiellonów. W jego czasach zakończył się wieloletni konflikt z Zakonem Krzyżackim. Wielki mistrz Albrecht Hohenzollern, odmówił złożenia holdu lennego, co doprowadziło do wojny polsko-krzyżackiej. Po rozejmie Albrecht, pod wpływem Marcina Lutra, zsekularyzował państwo zakonne i przyjął luteranizm. W 1525 roku na rynku w Krakowie złożył Zygmuntowi uroczysty hold lenny, uznając Księstwo Pruskie za lenno Polski. Wydarzenie to przeszło do historii jako Hold Pruski.

Bona Sforza d'Aragona
Królowa Polski
(1494 - 1557)

Królowa Polski i wielka księżna litewska, żona Zygmunta I Starego. Bona wspierała męża w decyzji o podjęciu działań zbrojnych przeciw zakonowi, udzielała mu rad oraz mobilizowała środki finansowe z własnych dóbr królewskich. Towarzyszyła dyplomatycznie w rozmowach z cesarzem i papieżem w celu uzyskania korzystnej pozycji dla Polski. Była orędowniczką silniejszego włączenia Prus do gospodarki Korony. Po wojnie pruskiej umiała wpływ na rozmowy dyplomatyczne prowadzące do rozejmu toruńskiego. Bona określana była jako „pani, której boją się wszyscy dworzanie króla” — sugerowano, że ma większy wpływ na politykę niż Zygmunt w sprawach krzyżackich.

Albrecht Hohenzollern
Wielki mistrz zakonu
krzyżackiego
(1490-1568)

Był ostatnim wielkim mistrzem zakonu krzyżackiego, a następnie księciem Prus. Po przegranej wojnie z Polską, dokonał sekularyzacji państwa zakonnego, przeszedł na luteranizm i złożył hold lenny królowi Polski Zygmuntovi I Staremu. W ten sposób powstały Prusy Książęce, które stały się pierwszym protestanckim państwem. Utworzone w ten sposób księstwo było lennem Polski; wyznaniowo i organizacyjnie w całości protestanckie. Albrecht Hohenzollern był siostrzeńcem Zygmunta Starego. To mogło wpływać na łagodniejsze traktowanie przeciwnika w rokowaniach.

Stańczyk
Błazen
(1480 - 1562)

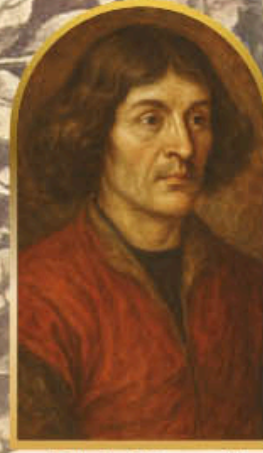
Błazen uważany za "filozofa politycznego" o niezwyklej inteligencji i przenikliwości. W swoich żartach potrafił ostro komentować rzeczywistość swoich czasów. Jan Matejko uwiecznił go na obrazie „Hold pruski”. Obraz ten jest symbolicznym komentarzem biernej polityki polskiego dworu wobec Prus. W legendarnym anegdotcie z 1533 roku, Stańczyk, komentując polowanie króla Zygmunta Starego, miał powiedzieć:
„to jest jeszcze większa głupota wypuścić niedźwiedzia, który był już w klatce”
co interpretowane jest często jako aluzja do niepełnej integracji Prus po wojnie pruskiej i obawy, że świeckie państwo pruskie pozostaje potencjalnym zagrożeniem

HOLD PRUSKI - TWARZE I ROLE

Janusz III
Książę Mazowiecki
(1502 - 1526)

Janusz III był ostatnim męskim przedstawicielem dynastii Piastów mazowieckich. Podczas wojny pruskiej wysłał mazowieckie pospolite ruszenie, które zdobyło zamek w Pisz, wsparł w ten sposób działania Zygmunta Starego przeciwko zakonowi. W 1525 roku miał miejsce Hold Pruski. Poselstwo pruskie, udające się z Królewca do Krakowa, aby wziąć udział w ceremonii, przechodziło przez terytorium Księstwa Mazowieckiego. Janusz III gościł wysłanników Albrechta i zapewnił im bezpieczny przejazd. Choć Mazowsze było formalnie niezależne, książę utrzymywał bliskie relacje z królem i uczestniczył w życiu politycznym Rzeczypospolitej. Po jego śmierci Mazowsze zostało włączone do Korony.

Mikołaj Kopernik
naukowiec, dyplomata, lekarz
(1473 - 1543)

Podczas wojny Pruski z Zakonem w latach 1519–1521 Kopernik był administratorem dóbr kapituły warmińskiej. W 1521 r. dowodził obroną zamku w Olsztynie przed wojskami wielkiego mistrza Albrechta Hohenzollerna. Odpowiadał za organizację obrony, zaopatrzenie i strategię. Słynna jest jego odręczna mapa Olsztyna i okolic, na której zaznaczył pozycje wojsk i punkty obronne. Po wojnie był wysyłany do rozmów z Krzyżakami, m.in. w sprawie granic, wymiany jeńców i zwrotu dóbr kościelnych. Zdokumentów wynika, że Kopernik kilkakrotnie korespondował lub pośrednio kontaktował się z Albrechtem Hohenzollernem w sprawach politycznych i gospodarczych.

Marcin Luter
Duchowny, reformator
(1483–1546)

Przez większość życia koncentrował się na reformach religijnych, jego nauki i pisma zaczęły oddziaływać na członków Zakonu w latach 20. XVI w. W 1523 roku Albrecht Hohenzollern spotkał się z Lutrem w Wittenberdze. Pod wpływem Lutra, Albrecht w 1525 roku ogłosił sekularyzację Prus Zakonnych, tworząc Księstwo Pruskie jako świeckie państwo luteranckie. Było to pierwsze państwo luteranckie na świecie. Choć Luter cieszył się z jego powstania, był świadomy, że formalnie pozostaje ono lennem katolickiego króla Polski. Nie krytykował tego otwarcie ale liczył, że wpływ protestantyzmu będą się w Rzeczypospolitej rozszerzać.

Klemens VII
Papież
(1478 -1534)

Początek pontyfikatu Klemensa VII przypadł na czas reformacji. Na początku pontyfikatu Klemens VII formalnie utrzymał dotychczasowe przywileje Zakonu Krzyżackiego. Zachęcał Albrechta Hohenzollerna do utrzymania lojalności wobec Rzymu. W marcu 1525 roku, po konsultacjach z Lutrem, Albrecht ogłosił sekularyzację Prus Zakonnych i przeszedł na luteranizm. Klemens VII odpowiedział ekskomunikacją nałożoną na Albrechta Hohenzollerna za apostazję i bezprawne zawłaszczenie dóbr Zakonu. Potępił hold pruski z 10 kwietnia 1525 r. Starł się przeciwdziałać przejmowaniu zakonnych dóbr w Rzeszy przez władców świeckich.

ODPRAWA
POSŁÓW
PRUSKICH

HOLD PRUSKI PĘDZŁA JANA MATEJKI

